

Tradiciniai Stanislovo Moravskio skaitymai rašytojo tėviškėje Jundeliškėse

Projektą "Kultūros ir tradicijų sklaida
"Gyvenimo" laikraštyje remia

SPAUDOS, RADIOJO IR TELEVIZIJOS
RĖMIMO FONDAS

2002 metų liepos 22 dieną Jundeliškėse, buvusiam Ustronės dvare, buvo paminėtos vieno žymiausių XIX a. Lietuvos ir Lenkijos memuaristų Stanislovo Moravskio 200 - osios gimimo metinės. Jundeliškėčiai ir birštoniečiai buvo vieninteliai Lietuvoje surengę nors ir nediduką, bet labai šiltą šios datos paminėjimą. Tą pačią liepos 22 - ają gimė ir noras šiuos susitikimus paversti tradicija. Ir dabar jau kasmet Birštono savivaldybės, Birštono viešosios bibliotekos, Lietuvos istorijos instituto, Nemuno kilpų regioninio parko ir "Gyvenimo" redakcijos iniciatyva per patį liepų žydėjimą Jundeliškių kaimo salėje renkamos į Stanislovo Moravskio skaitymus. Skaitymus, per kuriuos mes turime progos geriau pažinti rašytojo kūrybinį palikimą bei ir šiandien tebeaktualias jo skelbtas idėjas ir vertybių nuostatas.

Kas ta šalis?

*Kas ta šalis, kur ažuolynai auga,
Kur gegužė supusto dar pusnis,
Tik liepą čia pavasario sulauki;
Kas ta šalis?*

*Kas ta šalis, kur Ievų, tų kokečių,
Dalijamas mums rojaus obuolys,
Glėbin kur meilės lengvabūdės
kviečia;*

Kas ta šalis?

*Kas ta šalis, kur už parankės vaikšto
Tarsi dvyiniai - banditas ir kvailys,
Parduotų tėvą! Jei kas pirktų,
aišku...*

Kas ta šalis?

*Kas ta šalis, kur' privalu liežuvį
Laikyt tvirtai ir užsikimšt ausis,
Neišduot, kas sieloj, nes
pražuovęs;*

Kas ta šalis?

*Kas ta šalis, kur šlėktos lyg
magnatai
Išdidūs gimsta, nors namuos arklys
Skurdus ir vyžos minko purvą
metais;*

Kas ta šalis?

*Kas ta šalis, kur padermė žydelių
Krikščionių pjauna ir dejuoja vis:
"Ai, vai!" Apgaule ji apskėtus šalį;
Kas ta šalis?*

*Kas ta šalis, kurioj delnai teisėjo
Taip niežti, kad vis kišk, kitaip atims
Avis ir jaučius, arklus atbildėjęs;
Kas ta šalis?*

*Kas ta šalis, kur perrekdams varpelį
"Duok kyšį, duok! - asesorius
užklyks, -
Sukaustyt grandine - juk mano
valioj!"*

Kas ta šalis?

*Kas ta šalis, kur protėviai taurieji
Ne kryžių garbino - tik miškelius,
Tačiau šlovė ir garsas juos lydėjo;
Kas ta šalis?*

*Kas ta šalis, kur ant kaktos nūn
kryžius,
O sieloj pragaras - ne spindesys,
Savivalė kur, kortos, bylos, kyšiai;
Kas ta šalis?*

*Tu nežinai? Staiga visai aptemo
Tau akys? Betgi pagaliau išvysk!
- Žinau! Žinau ją! Tai lietuvių žemė,
Mana šalis!*

Stanislovas Moravskis,

*1849 metų spalio 12 diena
Ustronė*

di ir mūsų dienas pasiekusiose jo tekstuose. Antra vertus, šiuose tekstuose matome ir ką kita - Ustronės atsiskyrėlio gyvenimas buvo kupinas tokios stiprios, tokios tikros, tokios nebanalios meilės savo kraštui ir jį supantiems žmonėms... Meilės, kurią patirti, kurią išgyventi yra duota ne kiekvienam... Jau vien tai rodo, kad gilesnis Stanislovo Moravskio kūrybos, jo asmenybės pažinimas gali labai daug duoti ir mums, jo palikuonims. Kad šio žmogaus gyvenimas sektinas, o jo idėjos, jo vertybės - aktualios ir šiandien. Kaip nesenstančios, amžinos, yra meilės žmonėms, savo kraštui ir visam pasauliui idėjos.

Dr. Reda Griškaitė

Keletas štrichų Stanislovo Moravskio portretui

Kartos keitė kartas ir paliko mane klaidžiojantį tarp žmonių ir beveik niekam nežinomą žemėje, kurioje kadaise niekas aplink man nebuvo svetima...

Tokį epigrafą savo jaunystės laikų prisiminimams pasirinko Stanislovas Moravskis (Stanisław Morawski, 1802-1853) - gydytojas, literatas, mąstytojas, vienas iš vaigiausių XIX šimtmečio memuaristų; šimtmečio, garsaus ne tik karais, sukilimais, tautų atbudimu, bet ir kasdieniu intelektualiniu darbu, kurio vaisius - tūkstančiai memuarų ir laiškų. Juose galime rasti ir svarbiausius to meto politinių įvykių vertinimus, ir kasdienio gyvenimo vaizdus. Ne vienas toks aprašymas priklauso to laikmečio garsenybėms, prie kurių niekaip negalėtume priskirti Stanislovo Moravskį. Ir vis dėlto jo memuarinis palikimas - unikalus.

Savo prisiminimus Stanislovas Moravskis, kaip ir dera, rašė jau gyvenimo saulėlydyje, dvare, įsikūrusiame tuometinėje Trakų apskrityje, kurį dar jo tėvas buvo taikliai pavadinęs gražiu Ustronės, tai yra - Nuošalės, vardu. Rašė, nes buvo įsitikinęs, kad žmogaus egzistencijos pagrindas yra judėjimas, kuriam būtinai turi paklusti ir dvasinis gyvenimas. Rašė, nes tik tokiu būdu galėjo išsakyti tai, ką galvojo, juolab kad savo minčių, bent jau iš pradžių, neketino viešai skelbti. "Šiuose savo apmąstymuose, - sakė Moravskis, - stengiausi laikytis tiesos, nors visuomet sau kartoju, kad visi žmonės, kurie persirito per pusę amžiaus, turi ydą šlovinti praeitį. Aš niekuomet neskradau padebesiais".

Stanislovas Moravskis gimė 1802 metais Mickūnuose, Prie Vilniaus, tėvoniniame motinos dvare. Buvo Apolinaro Moravskio, karaliaus Stanislovo Augusto šambeliono, ir Marijos Semaškaitės sūnus. Kilmė, arba, kaip jis pats mėgdavo sakyti - ekstraktas, reikė labai daug - jau vien tai žadėjo puikią ateitį. "Mano vardas buvo žinomas visam Vilniui, - parašys jis po daugelio metų. - Man nereikėjo ieškoti užtarimo, kad būčiau maloniai sutiktas - mane troško matyti daugelis šio miesto šeimų". Bet ne tik kilmė traukė aukštuomenės dėmesį. Jis - kilmingas bajoras penkerius savo gyvenimo metus pašventė medicinos studijoms Vilniaus universitete. Nėgana to, 1823 metais apgynė daktaro

disertaciją, pavadintą skambiu vardu - Dissertatio inauguralis medico-practica casum diabetis melliti cum epicrisi exhibens. Tai buvo ypatingas įvykis. Anuometiniu įsivaizdavimu gydytoju galėjo būti tik prancūzas, vokiečių, vengras ar italas, jokiū būdu - ne kilmingas ir turtingas šio krašto pilietis. Negana to, Moravskis buvo gabus medikas. Net žymusis Josefas Frankas pranašavo, kad darbštus ir talentingas jaunuolis taps mokslo švyturiu. Bet gabusis mokynys buvo kitos nuomonės. "Aš jau ir tuomet širdies gilumoje nieko taip nebijojau, kaip tapti literatu ar mokslininku", - gerokai vėliau parašys jis.

Vilniuje jis buvo vadinamas "gražiuoju Moravskiu", sakydavo: "gražus kaip Moravskis". Tai buvo puikus rekomendacinis laiškas aukštuomenės salonams, bet, anot memuaristo, "padedant mokslui, išsiauklėjimui, tėvų namų pavyzdžiu išmokęs žavėtis viskuo, kas dėl vienokios ar kitokios priežasties buvo gražu ir kilnu, o iš dalies jau apie tai nusimanydamas, savo veide, dievaž, niekuomet neįžvelgiau šio privalumo, todėl niekuomet savo gyvenime juo nesididžiau". Jis buvo mylimas moterų. "Net pats mano pasiaukojimo medicinai originalumas buvo savotiškas masalas moterims, kurios duodavo toną. - Rašė jau gyvenimo saulėlydyje. - Jaunuolis, būdamas vos devyniolikos metų amžiaus, jau tiksliai žinojė, kas yra po jaunos merginos ar jaunos moters kojytės nagu, pats savaime yra įdomus". Pats mylėjo vos keletą kartų, nes meilei kėlė didelius reikalavimus. "Sakyti: "Myliu, myliu", - teigė jis, - ir niekuomet niekuo to neįrodyti yra ne kas kita kaip dvasinis sukčiavimas".

Apie jį sklido daugybė legendų. Buvo pasakojama, kad bendraują su vilkolakiais, vaiduokliais; jog, neišėdamas iš namų, žino viską, kas dedasi aplink. Gamtos paslaptys jį traukė. Dar studijų metais susižavėjo anuomet madingu vadinamuoju gyvulinio magnetizmu, kurį propagavo kita ano meto įžymybė - Ignotas Emanuelis Liachnickis, Moravskio giminaitis ir bičiulis. Aplinkiniams įspūdį darė ir dau-

tykė, kad sūnus - tai tėvo nuosavybė. Su manimi visuomet elgėsi kaip su daiktu, o ne kaip su žmogumi. Smaugė, engė, sukinėjo ir maigė tarp pirštų tą vaško gabalėlį kaip jam patiko, ir dar nuolat stebėjosi ir pyko, kad tas vaškas vis dar ne toks paslankus, kaip jam norėtusi! O kas gi daiktą lepina ir paikina? Todėl tėvas nė vieną kartą gyvenime nepabučiavo manęs, vienturčio sūnaus, nė karto nenupirko man žaisliuko, bent jau niekuomet nuo savęs nepadovanojo! Iki trisdešimties metų nei svečiuose, nei namuose, man niekuomet neleisdavo jo akivaizdoje atsistėti".

1829 metais, negalėdamas ištverti tėvo despotizmo, Stanislovas Moravskis persikėlė gyventi į Sankt Peterburgą, kur vertėsi gydytojo praktika, tarnavo valstybinės institucijose. Tik 1838 metais, po tėvo mirties, vėl grįžo į Lietuvą, į Ustronę, kur ir praleido likusius savo gyvenimo metus. Visi ten praleisti metai buvo skirti susikauptimui, apmąstymams, literatūriniam darbui. Ustronėje buvo sukurti ir visi pagrindiniai Stanislovo Moravskio tekstai - prisiminimų knygos "Keleri mano jaunystės metai Vilniuje", "Peterburge", "Broliai bajorai", kelionių apybraiža "Nuo Merkinės iki Kauno"; čia buvo sukurti ir jo draminiai kūriniai, politiniai rašiniai. Rašė apsuptas paveikslų, knygų, gėlių, medžių, kaimo ramybės. Bet, nepaisant to, laimingu netapo. "Žiūrėdamas į kruvinus praeities kelius, - sakė jis, - matau, kad iki šios akimirkos gyvenime neturėjau nė vienos džiaugsmingos minutės. Dievas mano sielai skyrė tokį likimą. O jeigu ir buvo keletas džiaugsmo sekundžių, tai tik ramiame sapne, kupiname puikių vaizdų, arba prie knygos, pasakojančios apie didžius senųjų žmogiškų vertybių pavyzdžius. Vis dėlto turiu pripažinti, kad reikėjo gimti arba amžiumi anksčiau arba amžiumi vėliau, nes eiti koja kojū su mūsų laikmečiu yra pernelyg sunku".

Iš tikrųjų Stanislovo Moravskio gyvenimo kelias nebuvo lengvas. Pastovi apgautas ir skaudančios sielos kova, meilės, bičiulystės, užuojautos, garbės, nesavanaudiškumo, tiesos troškimas, kai, anot Moravskio, to jau niekas seniai nebevertina, ilgainiui tapo nebepakeliamą kančia. Ši kančia, ši Moravskio dvasios drama, atsispin-

Tekstas Nuo Merkinės iki Kauno (orig.: Od Merecza do Kowna) - vienintelis Stanislovo Moravskio kūrinys, kuris buvo išspausdintas tuoj po jo mirties (Stanisław Morawski, "Od Merecza do Kowna. Gawęda Pustelnika", Teka Wileńska, 1858, nr 4, s. 51-85; nr 5, s. 81-119; nr 6, s. 49-88). Šis tekstas, kaip ir kiti Stanislovo Moravskio kūriniai, buvo sukurtas Ustronės dvare, 1849-1850 metais. Kūrinį sudaro 10 dalių: "Sugrįžimas", "Merkinė", "Nemunaitis", "Alytus", "Nečiūnai", "Punia", "Bukta", "Jieznas", "Mišinys" ir "Ustronė".

Stanislovas Moravskis

Nuo Merkinės iki Kauno

Ištrauka iš dešimtosios dalies

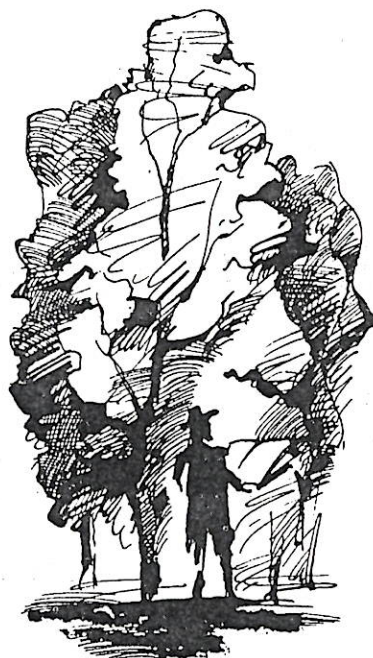
USTRONĖ

Jeigu jau visą Nemuną nuo Merkinės iki Kauno apėjome, tai aš jau grįžtu į savo dailę kaip kokia remezos gūžta, tarp Buktos ir Jiezno, virš žydros Verknės, kabantį lizdelį. Štai, skaitytojai, ir mano patogus, tvarkingas, svetingas namelis. Štai puikių gėlės, be priežiūros išaugę, o štai - ir dirbtinės ūksmingos klombos, igudusia mano tėvo ranka užsodintos. O štai ir Verknė, kaip žaltys po visą mano žemę pačiais įvairiausiais ir vaizdingų kaprizų pilniais vingiais besiranganti. Matai čia, tiesa, nedidelius, bet visur mišku atribotus, nuostabiai gražius, puikius ir vis naujus vaizdus. Nerasi čia tokių kalnų kaip Jaučiai, bet jeigu nori stačių šlaitų, kurie nors kiek to įstabaus krašto skardžius mėgdžioja, tai jų čia daug tos išdykėlės Verknės krantuose. Rasi čia ir slėnius, ir aukštas, sulig upės vandens lygiu, žalias ir riebiais jaučiais turtingas lankas. Tai tikra Ustronė, miela, tyli nuošalė, žaisliukas, garbinga mano tėvo ranka išglamonėtas ir taikliai jo taip pavadintas. Čia dažnai mano vaikystės, o dar dažniau - mano ankstyvosios jaunystės ašaros liejosi. Šiandien gi, jau vos ne senis, su ramaus pakantumo šypsena veide, su tiesaus žodžio griausmu, su aštriu, bet teisingu ir iki šiol niekam nežinomu mano plunksnos geluonių, dvylikus jau metus, visiškai nuo žmonių ir pasaulio atsiskyres, nuo rūpesčių apie skausmingus gyvenimo priekaištus išvaduotas, leidžiu čia savo valandas, aš, savininkas nedidelio žemiško rojaus.

Nekartą žmogus sau vienas slapta pasijuoksi, išvydęs nuoširdžią nuostabą tų žmonių, kurie, nuodėmę padarę, laukia baisios rūstaus vienišiaus arba griežtos negailestingo moralisto baumės, bet tik švelnų pamokslą išklauso: nes kai jau blogis padarytas, žmogaus prigimties silpnumui saikingą pakantumą parodyti būtina. Sveikas protas sako, kad žodžių griausmu visuomet tik perspėti dėl galimo blogio ir jo pasekmių reikia.

Visa tai, kas kitur dalimis išmėtyta būna, čia, tarytum kokio stebuklo dėka, kelių dešimčių valakų plote gausiai sutelkta, pakanka tik ranką ištiesti. Ir liaudis, ir bajorai aukso

obuoliu pagrįstai tą vietą vadina. Nes čia, kaip sakoma, yra ir žuvų, ir grybų, ir vėžių. Čia rasi riešutų, rasi medaus drevėse ir kelmuose, įvairių rūšių uogų. Čia auga ištisi miškeliai laukinių obuolių ir kriaušių, iš kurių vaisių gaminami saldūs gėrimai, garbingo darbo prakaitu išpildo žemdirbio troškulį maloniai malšinantis. Čia yra ir pušų, ir kėnių, ir uosių, ir skroblų, ir kalnų, ir paprastų guobų, ir ažuolų. Ir riebaus molio, po kurio visą tą žemę vien kviečiais apsėsi. O greta ir kalkakmenio, ir kreidos rasi. Nekartą čia tu net ir didelį luitą gintaro iškasi. Rasi ir tokios žemės, kuri liaudžiai be vargo ir drobės, ir bet kokį kitą audinį juodai, kaip kinietišku tušu, nudažys: pakanka tik tuos daiktus keletui dienų po gabalu pakeltos velėnos padėti ir rezultatas bus pasiektas. Be pačios upės, yra čia net septyni skambūs upokšniai, orą gaivinantis ir dirvą tręšiantys. Turi visur gausiuose šaltiniuose pačios aukščiausios rūšies vandens, kuriam lygaus čia aplinkui nei skoniui, nei gaivumui nerasi. O jeigu panorėsi, parodysiu tau šaltinius, ir sieros, ir geležies prisotintus. Valsiečiai čia tvarkingumu pasižymi. Merginos kaip lėlės - arba visos baltai apsirengę, arba, kaip šarkelės, savo baltinius juodu sijonu pridengę, ir tokios gundančios, kad į jas žiūrėdami, ir aplinkiniai, ir pro šalį keliaujantys bemeliai lažosi lūpas. Bet čionykščius vaikus tos nuostabios merginos noriau nei kitus pas save vilioja. Jeigu geradarė kokio nors burtininko ranka arba balta, putli ir graži kokios nors burtininkės rankelė šių gyventojų didžiąją dalį pakeistų, jeigu daugiau pas juos aptiktum gerumo, meilumo, nuoširdumo, kilnumo, šviesos, dievo-baimingumo, o mažiau klastos, veidmainystės, užsispyrimo, pavydo, noro po teismus tąsytis, apkalbų, cinizmo - tai iš tikrųjų žmogus, saikingumą mėgstantis, dėl didelių pasaulio turtų nedūsaujantis, šioje vietoje visą rojaus skonį surastų. Tačiau čia viskas, kas švaru, tvarkinga ir nesugadinta, pavyzdžiui, tvirtai pastatytas tiltelis, švarus takas, tvarkingi pinučiai, yra akivaizdus priekaištas kai kuriems aplinkiniams gyventojams, gimdo pavydą tų, kurie to neturi ir kurie visa tai ir net daug daugiau turėti galėtų, jeigu apsileidimas kliūtimi nebūtų ir jeigu sunkiu žemdirbio darbu uždirbtą grašį ne kortoms, vakarėliams,

pietukams, baliukams ir panašioms pramogoms skubotai suvartotų, bet savo pinigų kokiems nors naudingiems ir pastovesniems džiaugsmams - pramogoms panaudotų, pavyzdžiui, kuo daugiau savo artimų paremtų ir kaimo reikalams skirti panorėtų, tai yra darytų būtent tai, ką žmogus, kaimo gyvenantis, ir privalo daryti. Tik galvijai trypia, naikina, mindžioja žolę, kurioje pats ganosi.

Ak!... Pakelk dabar galvą į mano namelio frontoną ir skaityk jame senovinį užrašą, kurį laiko ranka jau kiek trinti ir esti pradėjo: Pracy, przyjaźni i pokojowi, darbu, draugystei ir taikai. Anksčiau gi čia buvo parašyta: Labori, amicitiae et paci... kol visi čia lotyniškai mokėjo. Bet kai vėliau žodį paci jau imta Pacu, Kauno seniūnu, laikyti, tą senovinį devizą į lenkų kalbą išversti teko. Mano tėvo namai visiems atviri buvo ir jis toks kaip aš atsiskyrėlis nebuvo.

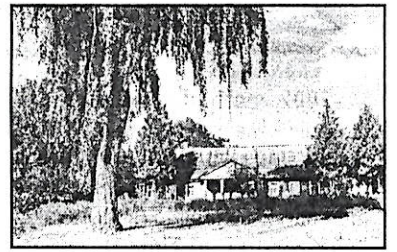
Maloningai mano svetingą slenkstį peržengęs, vėl čia iš karto, priemenėje, su senoviniu susidursi papročiu, tai yra lentą su užrašu pamatysi! Nesipiktink šia mūsų tėvų silpnybe. Ji niekuomet žalos nedarė, atvirkščiai, greičiau dažnai kaip kokia respublikono dvasios programa padėdavo. Aš neatkreipčiau tavo dėmesio į tą lentą, jeigu ji man šventa nebūtų. Užrašas, kurį tu čia prieš save matai, yra mano tėvo kūrinys, galbūt ir dėl šios priežasties jis man toks gražus atrodo:

*Žmogus iš didelio būrio,
Kai sielvartai jį užgriūva,
Traukias į nuošalią mielą
Šnekėtis su savo siela.
Čia nuolat mąstydamas rimsta,
Nutulina mintį kartėlę,
Praeities atsiverčia knyga,
O ateitį regi artėjant.
(Vertė Reda Griškaitė)*

Nuo Moravskio... iki Moravskio

2003 metais vykusių skaitymų metu hum. m. daktarė Zita Medišauskienė Stanislovą Moravskį pristatė kaip mąstytoją, politinį arba socialinį filosofą, kuriam rūpėjo visos Europos visuomenių raidos ypatumai, kurį domino žmogaus prigimtis, žmogaus gyvenimo žemėje pagerinimo galimybės ir būdai.

Istoriškės nuomone, gal "ne visa kur Moravskis buvo teisus. Visuomenės raidoje neįmanoma apsieiti be struktūrinių pokyčių, būtina jai ir vis didėjanti laisvės sklaida ir kita. Tikriausiai ir Moravskio už tingėjimą, apsileidimą, abuojujimą ir net bukumą vainoti savi valstiečiai baudžiauninkai, nesugebėti jo perauklėti, žymiai pasikeitė (žinoma, ne visi) panaikinus baudžiavą, išlaisvinus jų pačių iniciatyvą ir kartu užkrovus atsakomybės našta už savo pačių ir savo šeimų likimą. Bet manau, kad Moravskis buvo labai teisus, pabrėždamas moralės svarbą žmonių gyvenime. Jokie socialiniai pokyčiai nepasieks kad ir gražiausių įsivaizduotų tikslų, jei jie nebus paremti moraliniais principais. O kasdienis žmonių gyvenimas, jų tarpusavio santykiai nuo žmonių doros priklauso, ko gero, labiau, nei nuo politinės ar socialinės santvarkos. Žmonių ydos ir dorybės, o ypač tokia Moravskio ir kitų konservatorių vertinta talpi etinė sąvoka kaip padarumas, mūsų kasdieninį gyvenimą daro pakenciamą arba ne. Ir aš visai pritariu Moravskio teigiamai minčiai, jog kiekvienas iš mūsų

yra atsakingas už savo ir visos visuomenės gyvenimo sąlygas pirmiausia savo moraline pozicija."

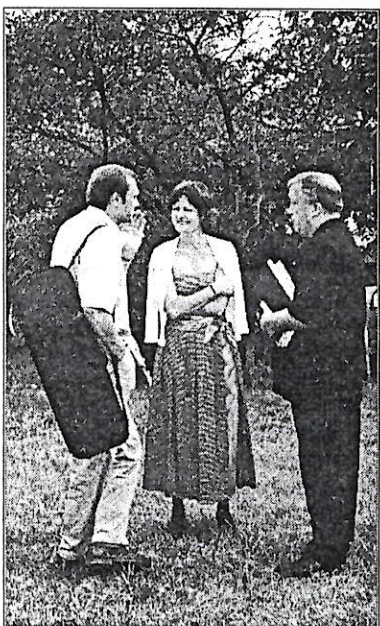
Šiomet Zita Medišauskienė su Stanislovo Moravskio dramomis. Skaitymuose pristatyta drama "Liaudies seimeliai" - tai nepaprasto gebėjimo pajusti samojį ir valdyti plunksną pavyzdys. Pasak mokslininkės ir šio kūrinio vertėjos, autorius labai autentiškai ir originaliai atkūrė to meto vietos savivaldos posėdžio, kuriame buvo svarstomi kelių remonto, viešbučių ir žydų verslo klausimai, dvasią. Pasirodo, kad daugelis tada keltų problemų tebėra aktualios, o ir diskusijų stilius, atrodo, taip pat pasikartoja ir mūsų seimūnų bei savivaldybių tarybų posėdžiuose.

Gyvendamas Ustronėje Stanislovas Moravskis užrašinėjo liaudies dainas ir kaip teigė Ilinojaus universiteto Lituanistikos katedros vedėjas prof. Giedrius Subačius, labai stengėsi išsiaiškinti lietuviškų žodžių prasmes. Tad Ustronėje vykstančių skaitymų metu skamba ir liaudies dainos.

"...Paslaptinai skamba Ustronė - Jundeliškės, St. Moravskio vienišystės metai. Bet jeigu ne mano bendrakeleiviai, nežinočiau, kuriame name gyveno garsusis Moravskis - jokie drožiniai, jokios lentelės prie namo. O Prienų kraštas ir medžio drožėjais garsus - nieko brangaus ten nereikia - tik kokio kuklaus ženkl.

Ak, tos Jundeliškių liepos. Jų yra visa alėja. Užsimerkiu, matau - nubėga liepų alėja mergaitė balta sukute su lietsargiu nuo saulės, atsimerkiu - takas tarp liepų: šabakštynas, priaugę krūmokšnių - seniai čia žmogaus nei kojos, nei rankos nebūta..." (Aldona Ruseckaitė. "Pajausk nepakartojamą Birštono aurą...")

Jubiliejinio rašytojo gimtadienio dieną Jundeliškių salėje skambėjo ir romantinė XIX a. muzika, kurią grojo smuikininkė Iona Klusaitė ir pianistas Saulius Šiaučiulis.

Antrojo susitikimo metu televizijos apybraižos "Ustronės atsiskyrėlis" režisierė Virgilija Makičienė skaitymų dalyviams vaišino XIX a. Vilniaus krašto dvaruose mėgtu pyragu.

Tie, kurie į Jundeliškės keliauja dviračiais, turi progos pasigrožėti Moravskio aprašytomis vaizdingomis Nemuno ir Verknės apylinkėmis.

Puslapius parengė Ramutė Šimukauskaitė, maketavo Renatas Grubevičius, Kazio Lazausko nuotraukos, Zenono Jonaičio piešiniai.